

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רב' שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

מנהג השתחו' צר"ה ויה"כ

בשנה רגילה מתפללים מוסף של יה"כ בציהכנ"ס ונוהגים (זכר למקדש) שכל הקהל משתחוים על רצפת ציהכנ"ס בשעה שהחזן אומר והכהנים והעם העומדים בעזרה וכו', אבל אם מאיזו סיבה מתפללים בחוץ בשטח שאין בו קדושת ציהכנ"ס, נראה שאין בזה מנהג של השתחו', דחלקי ציהכנ"ס השונים מכוונים כנגד החלקים השונים שציהמ"ק [כמזכיר בפוסקים], ועזרת הגזרים הוא מכוון כנגד העזרה, ורק אלו שבעזרה היו משתחוים ומודים ונפלים ע"פ וכו'.

אכן המנהג להשתחוות בעלינו איננו זכר למקדש. וזה חלק ממלכות, וזה שייך אפילו בזמנין שמתפללים מחוץ למקום המקודש בקדושת ציהכנ"ס. [אלא שאף בזה יש לדון, שידוע ששם הגר"א, שמש"כ בריש פר' כי תבא והשתחוית לפני ה' א בקשר להצאת ציבורים, איננו דין מיוחד בציבורים אלא דין כללי הוא, שכל הנכנסים לעזרה מחוייבים להשתחוות קודם שיצאו. והשתחויה רק מהווה קיום דאורייתא בעזרה, וממילא יש מקום לדון שאף מנהג ההשתחויה בעלינו לא הונהג אלא בציהכנ"ס בחלק עזרת הגזרים שהוא מכוון כנגד העזרה שציהמ"ק].

ומנהג רבנו הי' שהש"ך רק כורע בשעה שאומרים והכהנים והעם (ד' פעמים, גם לרבות אחר לד' חטאת) ולא בעלינו, דשני מנהגים נפרדים המה. וכן הי' מחלק ביניהם לענין אופן ההשתחויה, דרק בשעה שאומרים והכהנים והעם הי' מדקדק לעשות "נפלים על פניהם", משא"כ בעלינו, שרק נהג לעשות "כורעים ומשתחוים", להטות קצת על צרכיים, ומוסיפים להטות קצת עד שפניו מכוונים כלפי קרקע (פאראלעל). (וכן הי' מנהג נפוץ בזמן הגר"א לחלק כן, ובמעשה רב הוצא שהגר"א לא הי' ניח"ל מחילוק זה). ראה מש"כ בס' ארץ הצבי סי' יב אות י' (עמ' נד) ובס' נפש הרב (עמ' ריג) בכל זה.

ועי' רמ"א (סוף סי' קל"א) שציו"כ כשנפלים על פניהם יש להציע עשבים כדי להפסיק בין פניו לקרקע [ויש שמשמיים דבר המפסיק במקום הצרכיים, וזה טעות], כלומר, מטעם איסור אבן משכית, דחיישינן שמא היתה שמה רצפת אבנים ונצנה עליה (כמזכיר צ"י שמה מהרי"צ"ש שם ר' שרירא גאון), ונראה פשוט, דאם מתפללים בחוץ ציו"כ ע"ג העשב, דלא שייכא דך חששא, ואין מן הצורך להציע שום דבר המפסיק (כשמשתחוים באמירת עלינו).

This Rosh Hashanah and Yom Kippur, there will be many minyanim convening outside of the Beis Haknesses due to numerous government regulations. Those davening outside of a Beis Haknesses, would not be obligated to bow to the ground when reciting the Seder Ha'avodah on Yom Kippur, as there was never a custom to do so. However, when reciting Aleinu L'shabeich on Rosh Hashanah and Yom Kippur, perhaps the standard minhag to kneel would apply even when davening outside of the Beis Haknesses.

צבי שכטר
כ"ח אלול תש"פ